

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови приймальної комісії,
в. о. ректора Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

_____ Олександр ГОЛОВКО

“ _____ ” _____ 2024 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ
для вступу до аспірантури філологічного факультету
на освітньо-наукову програму
**Філологія (українська мова та література,
слов'янські мови та літератури, світова література)**
Спеціальність 035 Філологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
треть (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
(предметний напрям – українська мова)

Харків – 2024

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 7AFDA007001
Підписувач ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Дійсний з 01.09.2022 13:31:33 по 31.08.2024 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

1901/16 від 25.04.2024

Програма вступного випробування: Презентація дослідницьких пропозицій з української мови для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, ОНП Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям - Українська мова. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2023. 5 с.

Укладач:

Нелюба А.М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови філологічного факультету.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування **Презентація дослідницьких пропозицій** призначено для вступників до аспірантури при кафедрі української мови Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за спеціальністю 035 Філологія, ОНП **Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям - Українська мова**. Програма відповідає «Правилам прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у 2023 році» (Додаток 7.1).

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Відповідно до п. 8 ч. 7 названих Правил вступник до аспірантури з-поміж інших документів додає **дослідницьку пропозицію** – науковий текст обсягом до 5 сторінок, що підготував вступник до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо. Вимоги до дослідницьких пропозицій формують факультети / інститути відповідно до особливостей кожної спеціальності.

Отже, **метою** цього виду вступного випробування до аспірантури є з'ясування рівня підготовленості майбутнього аспіранта до здійснення наукового дослідження.

Конкретними **завданнями** випробування є

- оцінка здатності вступника визначати основні актуальні напрямки (проблематику) тієї чи тієї галузі мовознавства;
- оцінка уміння обирати й застосовувати належні методи й засоби наукового пошуку;
- оцінка можливостей аналізувати наявний матеріал і базову літературу роботи;
- з'ясування рівня володіння відповідною термінологією базою й навичками встановлення актуальності наукових знань;
- уміння давати відповіді на запитання, обстоювати свою позицію тощо.

У дослідницькій пропозиції вступник повинен відобразити й обґрунтувати такі **аспекти**:

- актуальність теми майбутнього дослідження;
- основні завдання й застосовні методи;
- стан напрацювань у зазначеній галузі в українському й зарубіжному мовознавстві;
- значущість результатів роботи для майбутніх досліджень, перспективні конкретні напрямки дослідження;
- плановані джерела обстеження й збору фактичного матеріалу;
- значущість результатів роботи для майбутніх досліджень (порядок викладу зазначених аспектів залежить від вступника).

СТРУКТУРА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідницька пропозиція передбачає такі *обов'язкові її етапи (складники)*:

- 1) усна доповідь, заздалегідь підготовлена з визначеним часом 15–20 хвилин (для унаочнення змісту доповіді вступник може використовувати найрізноманітніші допоміжні засоби демонстрації: схеми, малюнки, слайди тощо);
- 2) запитання – відповіді (запитання ставлять лише в межах доповіді; винятком може бути бажання-потреба вступника доповнити чи уточнити зміст доповіді).

ОЦІНЮВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Доповідь і відповіді вступника повинні відповідати загальним *критеріям* наукової діяльності: грамотність мовлення, дотримання основних рис наукового стилю української мови (логічність, точність, повнота викладу); об'єктивність у відображенні причиново-наслідкових зв'язків і використанні підтверджувальних чи заперечувальних аргументів, фактів, прикладів.

Максимальний бал Презентації дослідницької пропозиції становить **200 балів**.

Оцінювання дослідницької пропозиції здійснюється за такими *критеріями*:

- 1) обґрунтування актуальності теми майбутнього дослідження і рівня його наукової новизни (20 балів);
- 2) доцільність поставлених завдань і застосованих методів (20 балів);
- 3) знання історії проблеми та стану її наукового осмислення (50 балів);
- 4) практична й теоретична значущість для сучасних і майбутніх досліджень;
- 5) повнота окреслення планованих джерел дослідження і збору фактичного матеріалу (20 балів);
- 6) знання й використання базових теоретичних понять (30 балів);
- 7) уміння відповідати на поставлені запитання (30 балів);
- 8) рівень володіння науковим стилем української мови (30 балів).

Вступника допускають до участі в конкурсному відборі для зарахування на навчання в аспірантурі за умови, якщо оцінка зі вступного випробування-презентації дослідницьких пропозицій становить не менше **100 балів**.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
- Волкотруб Г.Й. Практична стилістика української мови : навч. Посібник. Тернопіль : Видавництво «Підручники і посібники», 2008. 256 с.
- Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с.
- Головащук С.І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. Київ, 1995.
- Дяков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ, 2000.
- Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами в сучасній українській мові. Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2004. 519 с.
- Культура української мови: довідник; за ред. В. М. Русанівського. Київ: Либідь, 1990. 304 с.
- Мацько Л. І., Сидоренко О.М. Стилiстика української мови: підручник; за ред. Л.І. Мацько. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
- Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ: Міжнародна фінансова агенція, 1997. 303 с.
- Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник. Львів: Світ, 1994.
- Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови : підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
- Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття. Тернопіль: Астон, 2002. 352 с.
- Українська мова. Енциклопедія. Київ: Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004. 752 с.

* Під час презентації вступник надає комісії список літератури з обраної тематики майбутньої наукової роботи (15–20 найменувань).

Голова предметної комісії _____ Анатолій НЕЛЮБА

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол засідання приймальної комісії № 2 від 15 квітня 2024 р.

Відповідальний секретар приймальної комісії

_____ Сергій ЄЛЬЦОВ